

Paulus Folkertsma, meester en autodidact

Het Frysk Muzyk Argyf herbergt talloze composities van Friese componisten. In het *Friesch Dagblad* wordt wekelijks een schat uit het archief belicht. Vandaag Paulus Folkertsma.

⊙ Hans Algra

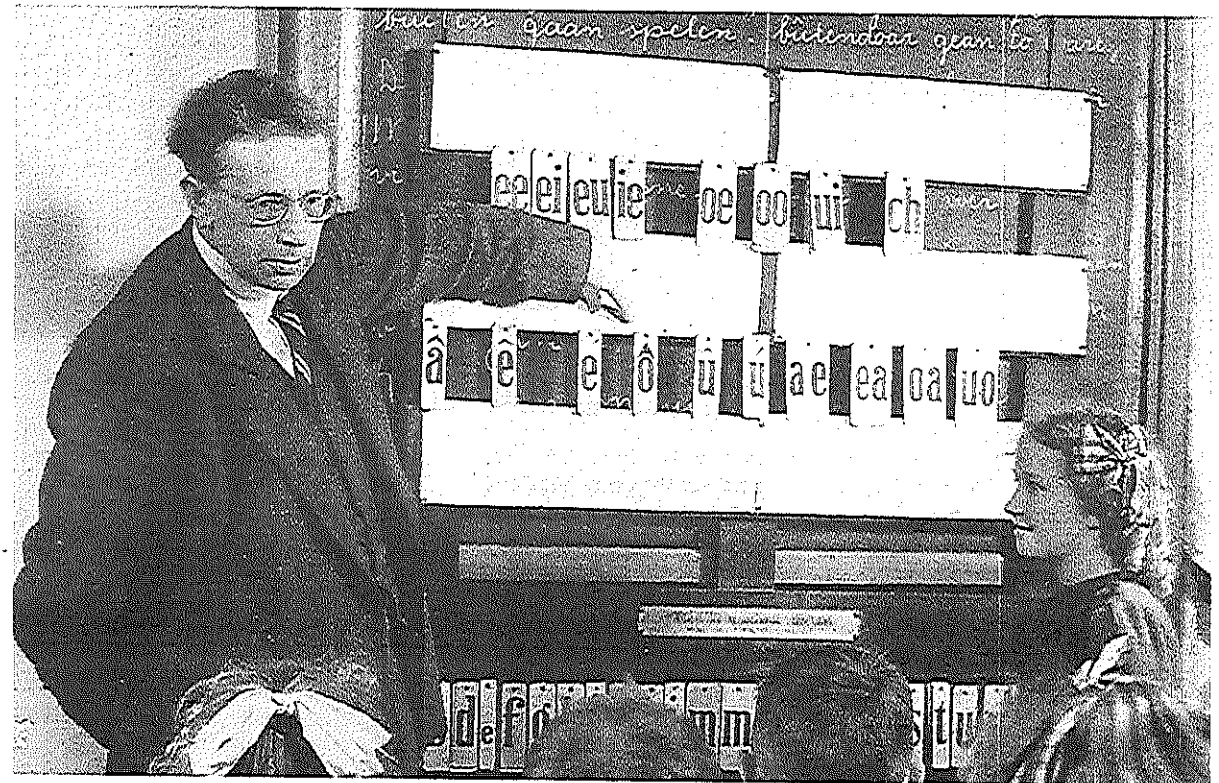
Hij werd op 15 januari 1901 geboren in Wommels en verhuisde als vijfjarige naar Berltsum. Naast zijn zingende moeder lijkt meneer Groenewold, het plaatselijke hoofd van de openbare school en meteen de eerste vioollesaar van Paulus, een inspiratiebron te zijn geweest. Groenewold was naast onderwijzer en organist ook oprichter van fanfarekorps Klimop en muziekdocent. Ook Folkertsma combineerde in zijn leven onderwijzen met musiceren, maar ook met componeren. Hij deed dat vanuit Aldeboarn, waar hij maar liefst veertig jaar les gaf.

Een gedreven leraar was hij, die Fries lesmateriaal ontwikkelde omdat dat er nog niet was. Ook op het gebied van componeren was hij autodidact. Hij had wel piano- en harmonielessen gevolgd bij de Leeuwarder musicus Willem Zonderland (1884-1974) en ervaring opgedaan als violist en altist bij het Fries Kamerorkest, maar maakte zich het schrijven van

muziek zelf eigen. Misschien was zijn werk niet uitgesproken modern, hij haakte wel aan bij de opkomst van de Friese literatuur vanaf 1915. Folkertsma kreeg teksten van Friese dichters als Pieter Jelles Troelstra, Simke Kloosterman, Fedde Schurer, Rixt en Douwe Kalma in handen en maakte er bezielde liederen van, die soms wel technisch uitdagend waren voor zanger en begeleider. Op basis van een libretto van Ype Poortinga, geïnspireerd op een verhaal uit de *Rimen en teltsjes* van de gebroeders Halbertsma, schreef Folkertsma zelfs een complete opera: *De jonkerboer*. Maar hij componeerde nog veel meer: orgelwerken, werken voor symfonieorkest, cantates, operettes en kamermuziek voor de meest uiteenlopende bezettingen.

Dadendrang

Een crash op 5 mei 1943 nabij Aldeboarn waarbij drie vliegeniers van de Royal Canadian Air Force omkwamen, greep Folkertsma bijzonder aan en inspireerde hem tot het schrijven van het ontroerende strijkkwartet 'In memoriam R.O. Blackhall, A.J. Sut-

Paulus Folkertsma combineerde in zijn leven onderwijzen met musiceren, maar ook met componeren. Foto: Frysk Muzyk Argyf

ton, K.E. Emmons'. Na de oorlog vond Folkertsma de liefde in de Weense Helga Khek, waarmee hij in 1956 trouwde. Het huwelijk en de komst van vier kinderen stuitten zijn dadendrang gelukkig niet. Hij schreef nog bijna vijftig partituren tot zijn dood in 1972, één jaar na een groot

concert ter ere van zijn zeventigste verjaardag. Zijn vrouw en kinderen bewaken tot op de dag van vandaag met passie zijn muzikale erfenis. Als Paulus Folkertsma Stichting (paulusfolkertsma.nl) zorgen ze er voor dat er met enige regelmaat cd's uitkomen, concerten worden gegeven en

nieuwsbrieven verschijnen. Dit met behulp van het – voor iedereen toegankelijke – Frysk Muzyk Argyf, waarin al zijn composities zijn opgenomen. Samen meer dan honderd werken. Het is dit jaar alweer het 42e sterftejaar van Folkertsma, maar zijn muziek is gelukkig springlevend.